

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

&

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΙΒΑΔΟΠΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΛΙΒΑΔΟΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

**Πρακτικά 3^{ου} Πανελλήνιου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου
Καρπενήσι, 4-6 Σεπτεμβρίου 2002**

**Επιμέλεια έκδοσης
Παναγιώτης Δ. Πλατής & Θωμάς Γ. Παπαχρήστου**

ΑΘΗΝΑ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Πρόλογος	IX
Εισαγωγική ομιλία: Πολυλειτουργικότητα λιβαδιών και ανάπτυξη ορεινών και μειονεκτικών περιοχών <i>Θ.Γ. Παπαχρήστου και Ι.Π. Ισπικούδης</i>	13
Εισαγωγική ομιλία: Ορεινοί βοσκότοποι Νομού Ευρυτανίας <i>Α. Παντέρα, Γ. Καραγιώργος, Π. Λούκας και Ι. Φύκας</i>	25
I - Συμβολή των λιβαδιών στην ανάπτυξη των ορεινών περιοχών	35
Δυνατότητες ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της χώρας μας: προβλήματα, πολιτική και σκοποί <i>Χ.Μ. Ζιωράνης</i>	37
Οι συνθήκες της πολυλειτουργικότητας στην έρευνα και ανάπτυξη του ορεινού χώρου. <i>Δ. Κατσαρός</i>	45
Προοπτικές ανάπτυξης τουρισμού, αναψυχής και περιήγησης σε λιβαδικά τοπία <i>Α. Σκαρλάτου και Ι. Ισπικούδης</i>	53
Λιβαδοπονία και ανάπτυξη των ορεινών περιοχών της Δυτικής Θεσσαλίας <i>Ι.Β. Μανωλόπουλος</i>	61
Ανάλυση του ενδιαφέροντος του λαγού (<i>Lepus europaeus</i>) με βάση δορυφορικές εικόνες SPOT και GIS στην Ήπειρο <i>Α. Σφουγγάκης, Χ. Δομενικιώτης και Ν. Αιλέζιος</i>	69
Πιστοποίηση αειφορικής διαχείρισης λιβαδιών: κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις <i>Α.Σ. Χριστοδούλου</i>	77
Λιβαδικές δασοτεχνικές εγκαταστάσεις και η συμβολή των λιβαδιών στην ανάπτυξη των ορεινών περιοχών <i>Κ. Καραγιάννης, Π. Εσκίολιου και Ε. Καραγιάννης</i>	87
Μελισσοκομία: Η πρόκληση για τη σύγχρονη λιβαδοπονία <i>Α.Ν. Σιδηροπούλου, Ι.Π. Ισπικούδης, Χ.Δ. Παπαμαρτζιάνος και Φ.Ι. Παπασικίδου</i>	95

Κτηνοτροφία στις ορεινές περιοχές: από τις ευρωπαϊκές οδηγίες στην τοπική πραγματικότητα <i>Μ. Σιόλιου - Καλουδοπούλου Ι και Ι. Ισπικούδης</i>	103
Μεταβολές στους υδάτινους πόρους και στα γεωλογικά-γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών, από την κατασκευή και λειτουργία οδικών έργων. Η περίπτωση του οδικού άξονα Λαμίας-Καρπενήσιου <i>Α. Μαρτζάνης, F. Marabini και Α. Παπαδόπουλος</i>	109
Η χρήση των θαμνολίβαδων πουργαριού από την ορνιθοπανίδα στην περιοχή Λαγκαδά Θεσσαλονίκης <i>Σ. Παπούλια, Σ. Καζαντζίδης και Γ. Τσιωρλής</i>	117
Η νησιακή σχεδίαση για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών <i>Αν. Στεργιάδου, Κ. Καραγιάννης και Κ. - Α. Δούκας</i>	125
Αξιολόγηση της θήρας και διαχείριση του λαγού (<i>Lepus europaeus</i>) στα λιβαδικά οικοσυστήματα <i>Χ.Κ. Σέκας, Κ.Ε. Σκορδός και Π.Κ. Μπίρτσας</i>	131
Η άσκηση παράνομης βοσκής στη Στερεά Ελλάδα κατά την περίοδο 1970 – 1995 <i>Σ. Τζαφέρης</i>	141
Συμβολή στη γνώση της χλωρίδας της Δυτικής Ευρυτανίας με έμφαση στις λιβαδικές εκτάσεις <i>Θ. Κωνσταντινίδης, Θ. Χήτος και Ρ. Θανάπουλος</i>	149
II - Οικολογία λιβαδιών και λιμνών	159
Εποχιακή μεταβολή ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών βοσκήσιμης άλης ποσολίβαδων της ψευδαλπικής και χαμηλής ζώνης <i>Π.Δ. Πλάτης, Β.Π. Παπαναστάσης, Θ.Γ. Παπαχρήστου, Α.Γ. Τσιόντσης και Σ.Σ. Κανάρης</i>	161
Κτηνοτροφική δραστηριότητα στο όρος Πάικο κατά τις τρεις τελευταίες χιλιετίες: σύμφωνο με παλινολογικά και ιστορικά δεδομένα <i>Α. Γερασιμίδης, Ν. Αθανασιάδης και Σ. Παναγιωτίδης</i>	175
Συνθεση και δομή της βλάστησης μετά από διακοπή της βόσκησης σε ποσολίβαδο του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων <i>Χ.Ε. Τζούλα</i>	187
Προσδιορισμός της συμβιωτικής αζωτοδέσμευσης του <i>Trifolium repens</i> με τη μέθοδο της φυσικής αβιογένειας ^{15}N ($\delta^{15}\text{N}$) <i>Ι.Θ. Τσιάλτας και Μ.Θ. Κασσιούμη</i>	195

Επιδράσεις της βόσκησης βούβαλων (<i>Bubalus bubalis</i>) στη βλάστηση της παραλίμνιας ζώνης της λίμνης Μικρή Πρέσπα <i>Ι.Ε. Καζόγλου και Β.Π. Παπαναστάσης</i>	201
Παραγωγικότητα πέντε ζηρικών τεχνητών λειμώνων και της αυτοφυούς βλάστησης στο Λιθοχώρι Ευρυτανίας <i>Ρ. Θανόπουλος</i>	209
Καταγραφές Μακρομυκήτων σε ποολίβαδα της Ελλάδας <i>Σ. Διαμνιτής και Χ. Περέρον</i>	215
Η βλάστηση θαμνώνων οξυκέδρης αρκεύθου (<i>Juniperus oxycedrus</i> L. ssp. <i>oxycedrus</i>) στο όρος Όρβηλος (Α. Μακεδονία, Νομός Δράμας, Ελλάδα) <i>Κ. Θεοδορόπουλος και Ε. Ελευθεριάδου</i>	223
Σχέσεις μεταξύ βιομάζας και ύψους οικογενειών και επιλεγμένων κλώνων ψευδακακίας <i>Ο. Ντίνη – Παπαναστάση</i>	233
Επίδραση της συχνότητας των κοπών στην παραγωγή και ποιότητα βοσκήσιμης ύλης της <i>Dactylis glomerata</i> L., κατά τη διάρκεια του χειμώνα <i>Ε.Μ. Αβραάμ, Ζ.Μ. Παρίση, Κ.Ν. Τσιουβάρας, Α.Σ. Νάσης και Π.Σ. Σκλάβου</i> ...	241
Μελέτη ακαρεοπανίδας σε υπέργειο τμήμα και έδαφος φυσικού λειμώνα του Νομού Ιωαννίνων <i>Ε. Καταξίδη, Χ. Τζιάλλα, Χ. Αυγουλάς και Ν. Εμμανουήλ</i>	247
Επίδραση της βόσκησης στη θερμοδική αξία της βοσκήσιμης ύλης ξυλωδών ειδών σε ένα δασολιβαδικό σύστημα <i>Α.Β. Αϊνιλή</i>	255
Υπέργεια παραγωγή και χημική σύσταση της ποώδους βλάστησης σε ένα δασολιβαδικό σύστημα στη Βόρεια Ελλάδα <i>Σ. Γάσης και Κ. Μανζανάς</i>	263
Συμβολή στη γνώση της χλωρίδας και της βλάστησης του υγροβιότοπου της λίμνης του Άγρια <i>Β. Καραγιαννακίδου, Μ. Παπαδημητρίου, Π. Πλατής και Κ. Ιατρόπουλος</i>	271
Ενδείξεις για τη χρησιμότητα της μηδικής (<i>Medicago sativa</i> L.) σε σχέδια διαχείρισης των τροφικών διαθεσίμων του Ευρωπαϊκού λαγού (<i>Lepus europaeus</i> Pallas) σε κινηγετικές περιοχές <i>Ε. Καρμίρης, Κ. Σούτσας και Η. Καρμίρης</i>	279

Χριστιανική παράδοση και οικολογία λιβαδικού τοπίου <i>Φ.Ι. Παρασκευάδου, Γ.Π. Ισπικούδης, Αρχιμανδρίτης Θεοδόσης Εμμανουήλ και Α.Ν. Σιδηροπούλου</i>	285
Επίδραση της έντασης κοπής στην παραγωγή και ποιότητα της βοσκήσιμης ύλης του <i>Morus alba</i> L. κατά τη θερινή περίοδο <i>Ζ.Μ. Παρίση</i>	293
Μεταβολές της κάλυψης της ποώδους βλάστησης και της συνολικής παραγωγής βοσκήσιμης ύλης σε δασολιβαδικό οικοσύστημα υπό κανονική βόσκηση <i>Π.Σ. Σκλάβου και Κ.Ν. Τσιουβάρας</i>	301
SPUR-91: Ένα μοντέλο προσομοίωσης σε υπολογιστή της παραγωγής και χρήσης των λιβαδικών εκτάσεων <i>Χ.Θ. Γαλλή</i>	307
III - Διαχείριση και βελτίωση λιβαδιών και λειμώνων	315
Οικολογία βόσκησης και διαχείριση λιβαδιών: Η περίπτωση των θαμνολιβαδών <i>Θ.Γ. Παπαχρήστου, Μ.Ρ. Hutchings, Π.Δ. Πλατής, Η. Κυριαζάκης και Ζ.Μ. Παρίση</i>	317
Ελεγχόμενες Κτηνοτροφικές Ζώνες για την παραγωγή ασφαλών και πιστοποιημένων προϊόντων ζωικής προέλευσης <i>Σ. Μπελιμπασάκη, Α.Γ. Λυμπερόπουλος, Α. Αικατερινιάδου, Κ. Πλουμή και Β. Χριστοδούλου</i>	327
Η συμβολή της προβατοτροφίας και της αιγοτροφίας στην ανάπτυξη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών της Στερεάς Ελλάδας και της Εύβοιας <i>Χ. Ζιργάνης, Γ. Κτισσανίδης και Ε. Παπαναγιώτου</i>	333
Μέθοδοι εκτίμησης ποιότητας βοσκήσιμης ύλης σε δίαιτες αιγών που βόσκουν στα λιβάδια <i>Μ.Δ. Γιακουλάκη</i>	341
Η επίδραση της λίπανσης και της βόσκησης στην ποσότητα θρεπτικών στοιχείων ποσολιβαδών <i>Ι. Μακρόδης</i>	347
Διαχείριση ψευδαλπικών λιβαδιών Γράμμου <i>Μ.Σ. Βραχνάκης, Κ. Γιώδη και Μ.Μ. Μπερδέλη</i>	355
Εκτίμηση των επιδράσεων της βόσκησης στη <i>Phillyrea latifolia</i> L. με τις μεθόδους της αναπτυξιακής αστάθειας και της κλασματικής ανάλυσης <i>Δ. Σίρκου, Γ. Ισπικούδης, Β.Π. Παπαναστάσης και C.L. Alados</i>	363

Εφαρμογή των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.) στην απογραφή των βοσκόμενων δασικών εκτάσεων του Δημοτικού Διαμερίσματος Χορτιάτη Θεσσαλονίκης <i>Π. Κουράκλη, Π. Πλατής και Β. Παπαναστάσης</i>	373
Διαχρονικός έλεγχος μεταβολών χρήσεων γης με φωτογραμμετρικές μεθόδους <i>Β.Κ. Δρόσας, Β.Ι. Γιαννούλας και Α. – Κ.Γ. Δούκας</i>	381
Χρήση μηχανημάτων στη βελτίωση των λιβαδιών <i>Π. Καραρίζος, Ε. Καραγιάννης, Π. Εσκιόγλου</i>	387
Διερεύνηση των συστημάτων εκτροφής μικρών μηρυκαστικών στην Επαρχία Λαγκαδά Θεσσαλονίκης <i>Μ.Α. Γιακουμάκη, Μ.Π. Ζαρόβαλη, Ι. Ισπικούδης και Β.Π. Παπαναστάσης</i>	395
Επίδραση της διαθεσιμότητας θρεπτικών στοιχείων στον ανταγωνισμό λειμωνίων ειδών <i>Σ.Α. Κοντρούμπας και Δ.Σ. Βερεσόγλου</i>	403
Αλλομετρικές σχέσεις σε ψυχανθή-αγρωστούδη εν μείξει υπό συνθήκες ξηρασίας <i>Μ.Γ. Δαζαρίδου και Β. Νούτσάκης</i>	411
Ο φράξος γι το μέλλον: προσδιορισμός των Ευρωπαϊκών πληθυσμών του φράξου για προστασία και αναγέννηση <i>Κ.Α. Σπανός και Δ. Μυλωνάς</i>	419
Επιδράσεις της αραίωσης του ανωρόφου, της αξιοτούχου λίπανσης και της σποράς ειδών ψυχανθών στην παραγωγικότητα του υπορόφου φυτείας τρυχείας πεύκης (<i>Pinus brutia</i> Ten.) της περιοχής του νομού Θεσσαλονίκης <i>Κ.Θ. Μαντζανάς και Β.Π. Παπαναστάσης</i>	427
IV - Ψευδαλπικά λιβάδια	435
Οικολογία και διαχείριση των ψευδαλπικών λιβαδιών <i>Β.Π. Παπαναστάσης</i>	437
Μεταβολή της φυτοποικιλότητας των ψευδαλπικών λιβαδιών του Τυμφρηστού κατά την υψομετρική διαβάθμιση <i>Μ.Σ. Βραχνάκης, Α. Παπαγεωργίου, Ε. Μήδου, Κ. Ιώδη και Μ.Μ. Μπερδέλη</i>	447
Η ποικιλότητα των τύπων οικοτόπων των ελληνικών ποσλίβαδων <i>Π. Κακούρος</i>	455
Χλωριδική ποικιλότητα ψευδαλπικών λιβαδιών Γράμμου <i>Κ. Ιώδη, Μ.Σ. Βραχνάκης και Β.Π. Παπαναστάσης</i>	463

Η ορνιθοπανίδα στα ψευδαλπικά λιβάδια της περιοχής Τζένα – Πινόβο και οι δράσεις για τη διατήρησή της <i>Σ. Καζαντζίδης, Ρ. Τσιακίρης και Α. Δημαλέξης</i>	469
Λισθητική και περιβαλλοντική προσαρμογή δρόμων στα ψευδαλπικά λιβάδια <i>Α. Σιδηροπούλου, Σ. Μπέδος και Ι. Ισπικούδης</i>	477
Οικονομική ανάπτυξη ορεινών περιοχών με άθληση και αναψυχή <i>Ε. Σεντελίδου, Κ. Χριστολάς, Ι. Ισπικούδης και Θ. Σεντελίδης</i>	485
Συμβολή των ψευδαλπικών λιβαδιών των ορεινών συγκροτημάτων Βόρα, Πινόβου και Τζένας στη διατήρηση της άγριας πανίδας <i>Π. Πλιάτης, Δ. Τρακόλης και Ι. Μελιάδης</i>	493
Ποικιλότητα ειδών στα ψευδαλπικά ποσλίβαδα της περιοχής του Φαλακρού Ορους του δικτύου “Φύση 2000” <i>Θ. Μέρον και Β.Π. Παπαναστάσης</i>	501
Συμπεράσματα του συνεδρίου - Ψήφισμα	507
Κατάλογος Συγγραφέων	515